ياشىسۇن ئازادلىق، دوستلۇق ۋەتىنى —
ئەڭگىلىكە يول ئاچقان سوۋېت ئېلى!

1978
ژىل
ئىيۇن
№12 (38)
باھاسى
2 تىيىن

بىزنىڭ ۋەتەن

چەت ئەللەردىكى ۋەتەنداشلار بىلەن مەدەنىي ئالاقە باغلاش سوۋېت «ۋەتەن» جەمىيىتى قازاق شۆبىسىنىڭ گېزىتى.

جانجان دىياردا

ۋېرتولىيوتلار ياردىمىدە. چىمكەنت ئوبلۇسلۇق ئىستىمالچىلار ئىتتىپاقى، گرازدانلار ئاۋىئاتسىيەسى خادىملىرى بىلەن بىرلىكتە ۋېرتولىيوتلار ياردىمىدە سودا-سېتىق ئىشلىرىنى تەشكىل قىلدى. بۇ يېڭى ئۇسۇل بىلەن يىراق جايلاردىكى چارۋىچىلارغا ھەر خىل سانائەت ۋە ئوزۇق-تۈلۈك تاۋارلىرىنى ئوز ۋاقتىدا يەتكۈزۈش ئىشلىرى ئۇيۇشتۇرۇلدى. ئۇچقۇچلار يايلاقلارغا ھەپتىسىگە بەش نۆۋەت قاتناپ، لازىم بولغان نەرسىلەرنى يەتكۈزۈپ تۇرىدۇ.

بالىلار باغچىسى. قىزىل ئوردا شەھىرىدە يەنە بىر بالىلار باغچىسى پايدىلىنىشقا بېرىلدى. ئۇنىڭدا تىكىش فابرىكىسى ئىشچىلىرىنىڭ 150كە يېقىن بالىلىرى تەربىيەلىنىدۇ. باغچىدا داۋالاش ئورنى، بالا تەربىيەلەش خۇسۇسىدا مەسلىھەت بېرىش ئۇچۇن كونسۇلتاتسىيە پۇنكتى ئېچىلغان.

كېبېك تاختىسى. جۇمھۇرىيەت پەنلەر ئاكادېمىيەسى مۇختار ئەۋېزوۋ نامىدىكى ئەدەبىيات ۋە سەنئەت ئىنستىتۇتىنىڭ ئاسپىرانتى ك. تولىۋتايېۋ «ئېڭلىك-كېبېك» داستانىدىكى كېبېك تاختىسىنىڭ يېڭى نۇسخىسىنى ماگنىتوفون لېنتىسىغا يېزىپ ئالدى. ئۇنى قوڭىرات مىس كانىنىڭ پېشقەدەم ئىشچىسى، پېنسىيونېر ئا. مۇساپىروۋ ئېيتىپ بەردى. بەلگۈسىز شائىرنىڭ ئەۋلادتىن-ئەۋلادقا مىراس بولۇپ كېلىۋاتقان بۇ ئەسەرى ئوزىنىڭ ئاھاڭى ۋە مەزمۇنى بىلەن ئالاھىدە تەسىرات قالدۇرىدۇ.

ھۆججەتلىك كىنو خۇسۇسىدا خەلقئارا كېڭەشمە. ئىيۇن ئېيىنىڭ بېشىدا ئالمۇتىدا «ئالەمگە ياشلار كوزى بىلەن قارىغاندا» دېگەن شوئار بىلەن ئازىيە، ئافرىقا، لاتىن ئامېرىكىسى ئەللىرىنىڭ، شۇنداقلا سوتسىيالىستىك ئەللەر ھۆججەتلىك كىنو ئەربابلىرىنىڭ خەلقئارا كېڭەشمىسى ئوتكۈزۈلدى. ئۇنىڭ قاتناشچىلىرى، ياش كىنوماتوگرافچىلار تەرىپىدىن ئىشلەنگەن لېنتىلار بىلەن تونۇشۇپ، ئوزلىرىنىڭ پائالىيەت ساھەسىدىكى مۇھىم مەسىلىلەرنى مۇھاكىمە قىلدى.

كېڭەشمىدە قازاقستاننىڭ ياش كىنو سەنئەتچىلىرى تەرىپىدىن كېيىنكى ژىللاردا چۈشۈرۈلگەن ئالتە فىلىم، جۇملىدىن «ئالمانىڭ قىزى»، «ئىمتىھان»، «قالىغاچ»، «نەغمە» ناملىق ئەسەرلەر نامايىش قىلىندى.

قازاقستان شەھەرلىرى

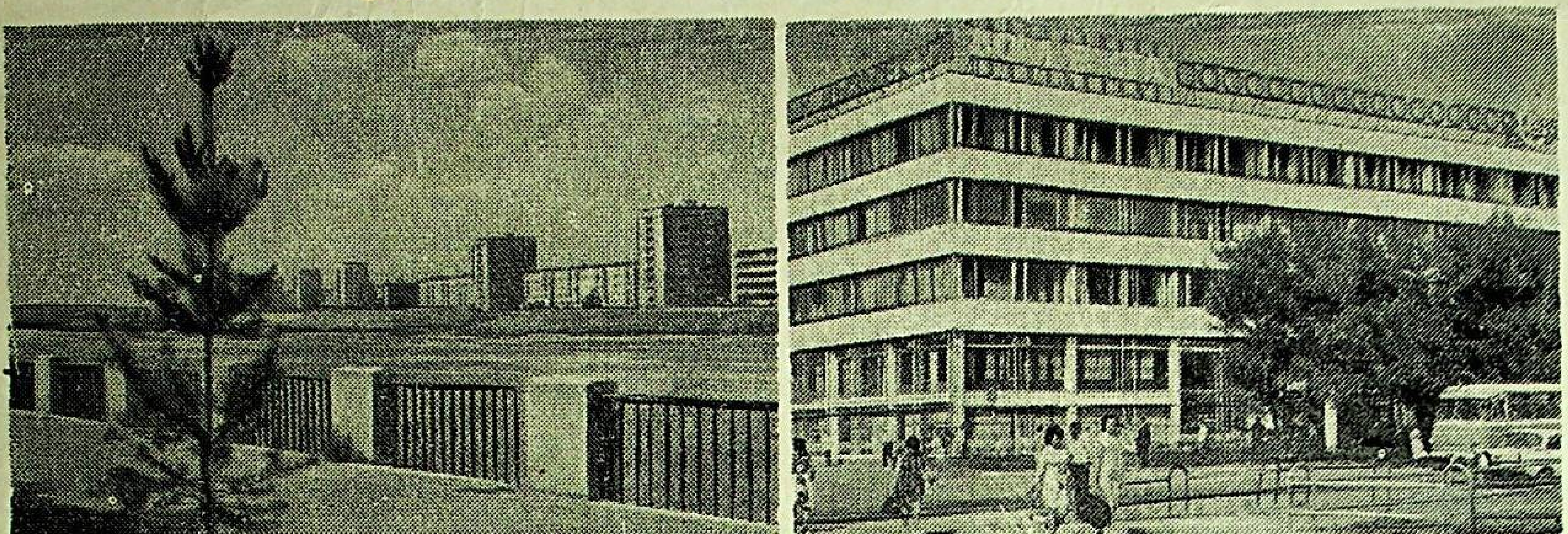

ئوسكېمېن شەھىرىدىكى مەيشىي خىزمەت ئويى ۋە تۇرۇشلۇق ئويلەر.

مەدەنلىك ئالتاي پايتەختى

قازاقستاننىڭ ئىرىك سانائەت مەركەزلىرىنىڭ بىرى ئوسكېمېننى گېزىتخانلارغا تونۇشتۇرۇش مەخسىتىدە مەخسۇس مۇخبىرىمىز ئە. ئومەروۋ مەزكۇر شەھەر ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسىنىڭ مۇئاۋىنى ئورغابىل خايرۇللىن بىلەن سوھبەتلەشكەن ئىدى. ئۇشبۇ سوھبەتنى دىققىتىڭلارغا ھاۋالە قىلىمىز.

مۇخبىر: يولداش خايرۇللىن، ئوسكېمېن سوۋېت دەۋرىدە گۈللىنىپ، تەرەققىي ئەتكەن شەھەرلەرنىڭ بىرى. ئۇنىڭ ئوتمۇشىدىن تونۇشتۇرۇپ ئوتسىڭىز.

ئ. خايرۇللىن: دەرۋەقە، ئوسكېمېن پەقەت سوۋېت دەۋرىدىلا ئىنتايىن تەرەققىي ئەتتى. ئۇنىڭ ئوتمۇشىنى ئەينى زامان ئادەملىرى قالدۇرغان مەلۇماتلاردىن كورۇشكە بولىدۇ. پادىشا تەختى ئېغىپ تۇرغان ژىللاردا نەشىر قىلىنغان «روسسىيە، جۇغراپىيەلىك مۇپەسسەل مەلۇماتى...» دېگەن كىتاپتا ئوسكېمېن خۇسۇسىدا مۇنداق دېيىلگەن: «ئوسكېمېن شەمەي ئوبلۇسىدا ئىككىنچى ئورۇندا تۇرسىمۇ، چوڭلىقى بىر يېزىدەكلا. زور، ھاشامەتلىك دۇكانلار يوق. تاشقى كورۇنۇشى شەھەرگىمۇ ئوخشىمايدۇ... ئەتراپى تاشلىق بولغىنىغا قارىماي، تاش ياتقۇزۇلغان كوچىلار يوق. ئەتىياز ۋە كۈز پەسىللىرى شەھەر ئاياق ئېلىپ ماڭغۇسىز پاتقاققا پېتىپ قالىدۇ. ئىككى سوۋۇن قايناتىدىغان، ئالتە تېرە ئەيلەيدىغان زاۋۇدى بار...» 1900-ژىلى ئوسكېمېن ئون مىڭ نوپۇس ئاھالىدىن ئىبارەت بولۇپ، ئۇلار دېھقانچىلىق، ئومارتىچىلىق ۋە چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىناتتى. شەھەردە ئۇچ باشلانغۇچ مەكتەپ، بىر چېركوۋ مەكتىۋى، بىر تاتار مەكتىۋى بار ئىدى. شۇنداقلا ئون كىشىلىك شىپاخانا، ئىككى دوختۇر، بىر مال دوختۇرى، بىر ھەپتىيەك بولىدىغان. ئوسكېمېننىڭ ئوتمۇشى ئەنە شۇنداق ئىدى.

مۇخبىر: مۇندىن بىر نەچچە ژىل ئىلگىرى جۇمھۇرىيىتىمىز جامائەتچىلىكى ئوسكېمېننىڭ 250 ژىللىقىنى خاتىرىلەپ ئوتتى. ژۇقۇرىدا تەكىتلەنگەن رەقەملەر شەھەرنىڭ ئىلگىرىكى 200 ژىللىق ئەپتى-بەشىرى ۋە قىياپىتىدىن ۋاقىپ قىلاتتى-دە!

ئ. خايرۇللىن: ئەلۋەتتە، ئوسكېمېننىڭ ھۇلى قۇرۇلغاندىن بۇيان ئوتكەن ئىككى ئەسىر مابەينىدىكى بار بولغىنى شۇ ئىكەندە. شەھىرىمىزنى بىز ئەسلىدە، ئوكتەبىر پەرزەندى، دەيمىز. يېڭى ئوسكېمېننىڭ كوپ قەۋەتلىك گوزەل ئىمارەتلىرى، زامانىۋىي مەدەنىيەت سارايلىرى، سانسىز، كوركەم مەكتەپ بىنالىرى، چوڭ زاۋۇد-فابرىكىلىرى قەد كوتەرگەن. مانا بۇلار كېيىنكى ئەللىك ژىل ئىچىدىلا يۈز بەرگەن يېڭىلىقلاردۇر. كوچىلارغا تامام ئاسفالت ياتقۇزۇلۇپ، ھەر خىل دەرەخلەر ۋە گۈللەر تىكىلگەن، تونۇغۇسىز ھالدا يېڭى تۈس ئالغان. ئوسكېمېندە قۇرۇلۇش ئىشلىرى ئىنتايىن ئىلدام سۈرئەتتە ئېلىپ بېرىلماقتا. كېيىنكى ئون ژىل ئىچىدە ئومۇمىي ھەجمى بىر ميلليون 500 مىڭ كۋادرات مېتىرنى تەشكىل قىلغان كوپ قەۋەتلىك 230 تۇرۇشلۇق ئويلەر، چوڭ مېھمانخانىلار سېلىنىپ، ئىشقا چۈشۈرۈلدى. مېتاللۇرگلار سارىيى، تەن-تەربىيە مەيدانلىرى، يېشىل باغلار، كىروۋ نامىدىكى پارك، لېنىن نامىدىكى مەركىزىي مەيدان — مانا بۇلارنىڭ ھەممىسى زامانىۋىي مېمارچىلىق سەنئىتىنىڭ ئەجايىپ ئەمۇنىسىدۇر.

مۇخبىر: يولداش خايرۇللىن، ئوسكېمېن جۇمھۇرىيىتىمىزدىكى ئەڭ ئىرىك سانائەت مەركەزلىرىنىڭ بىرى، دەيمىز. بۇ توغرىلىق نېمە ئېيتار ئىدىڭىز؟

ئ. خايرۇللىن: ئوسكېمېن مەدەنلىك ئالتاينىڭ ژۇرۇگى، دەپ بىكار ئېيتىلمىغان. ئوسكېمېن دېگەندە، قوغۇشۇن-تىسىنك كومبىناتى، تىتان-ماگنىي كومبىناتى، ماشىنا سازلىق زاۋۇدى، كوندېنساتور زاۋۇدى، جەھاز فابرىكىسىنى ۋە باشقا كارخانىلارنى تىلغا ئالىمىز. ئوسكېمېن زاۋۇدلىرىنىڭ ژۇقۇرى سۈپەتلىك مەھسۇلاتلىرى سوۋېت ئىتتىپاقىدا، چەت ئەللەردە ژۇقۇرى باھالىنىدۇ. بىزنىڭ شەھىرىمىزدە ئىشلەپ چىقىرىلىدىغان سانائەت مەھسۇلاتلىرىنىڭ بىر قانچە تۈرى چەت ئەللەرگە، جۇملىدىن تەرەققىي ئەتكەن كاپىتالىستىك دولەتلەرگە — ئامېرىكا، ئانگلىيە، ياپونىيە ۋە باشقا ئەللەرگە چىقىرىلىدۇ. ئوسكېمېن شۇنىڭ بىلەن بىللە ئىلمىي تەتقىقات مەركىزىدۇر. بۇ يەردە قازاقستان پەنلەر ئاكادېمىيەسى تاغ-كان ئىنستىتۇتى ئالتاي شۆبىسى، پۈتۈن ئىتتىپاق رەڭلىك مېتال ئىلمىي-تەتقىقات-كان مېتاللۇرگىيە ئىنستىتۇتى ۋە ھاكازالار بار.

مۇخبىر: يولداش ئ. خايرۇللىن، ئوسكېمېننىڭ جۇمھۇرىيىتىمىزدىكى چوڭ مەمۇرىيەت، مەدەنىيەت ۋە سانائەت مەركىزىگە ئايلىنىشىغا بىنائەن مۇندا ئاھالىمۇ ھەسسىلەپ ئوسكەن بولۇشى كېرەك. بۇ ھەقتە نېمە ئېيتار ئىدىڭىز؟

ئ. خايرۇللىن: شەھەرلىكلەرنىڭ تۇرمۇشى، مەدەنىي ئېھتىياجىنى ئوتەش ئۇچۇن بىزدە كەڭ ئىمكانىيەتلەر يارىتىلغان. ئاھالىنىڭ 90 پروتسېنتى تۇرمۇش كەچۈرۈشكە ھەر تەرەپتىن قولايلىق ئويلەر بىلەن تولۇق تەمىن ئېتىلگەن. بۇ جەھەتتىن كىشىلىرىمىز تەشۋىش دېگەننى بىلمەيدۇ. ئوي ئىجارىسى ھەر كىمنىڭ ئايلىق تاپاۋىتىنىڭ بىر پروتسېنتىغىمۇ يەتمەيدۇ. تۇرمۇش ئېھتىياجىغا لازىمەتلىك نەرسە-كېرەكلىرىنى ئوزلىرى تۇرىدىغان ئويلەرنىڭ ئاستىنقى قەۋەتلىرىگە جايلاشقان سودا كارخانىلىرى — چوڭ ماگازىنلاردىن خالىغان ۋاقىتتا سېتىپ ئالالايدۇ.

ئوسكېمېندە ھازىر شەھەرلىكلەرگە ھەقسىز تىببىي خىزمەت كورسىتىش ئىشى تولۇق ئەمەلگە ئاشۇرۇلغان. يەتتە كېسەلخانا، ئون ئىككى شىپاخانا، 38 باشقا داۋالاش ئورنى بار. ئۇلاردا تىببىي ياردەم ھەقسىزدۇر. قىرىقتىن ئارتۇق بىلىم يۇرتلىرىدا 40 مىڭدىن زىيادە ئوقۇغۇچىلار ھەقسىز بىلىم ئالىدۇ. ئوسكېمېن پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىدا ۋە يول قۇرۇلۇش ئىنستىتۇتىدا، ھەر خىل تېخنىكۇملاردا ژىگىرمە مىڭ تالىپ ئوقۇماقتا. بۈگۈنكى ئوسكېمېن مانا شۇنداق.

ئە. ئومەروۋ.

ئەلگە خىزمەت ــ ئالىي ھىممەت

گېزىتىمىزنىڭ مۇخبىرى ئە. نۇرماغامبېتوۋ قازاقستان ئىستېمالچىلار ئىتتىپاقىنىڭ رەئىسى ئېربوسىن خاسېنوۋنىڭ يېزىلىق يەرلەردە سودا-سېتىق ئىشلىرىنىڭ تەشكىل قىلىنىشى خۇسۇسىدا ئېيتىپ بەرگەنلىرىنى ئالا-تىماس قىلغان ئىدى. تۆۋەندە شۇ سۆھبەتنى دىققىتىڭلارغا تەقدىم قىلىۋاتىمىز.

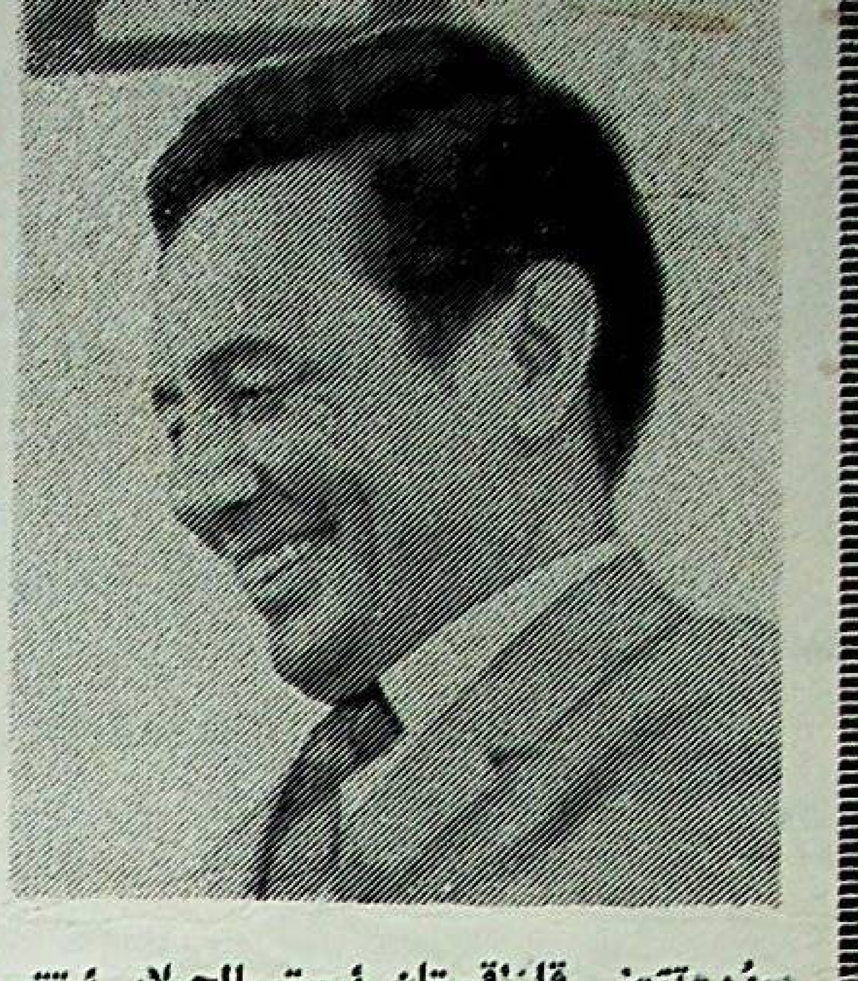

سۈرەتتە: قازاقستان ئىستېمالچىلار ئىتتىپاقىنىڭ رەئىسى ئېربوسىن خاسېنوۋ.

سوئال: يولداش رەئىس، جۇمھۇرىيىتىمىز يېزىلىرىدا سودا-سېتىق ئىشلىرىنىڭ ئۇيۇشتۇرۇلىشى ھەققىدە قىسقىچە سۆزلەپ بەرسىڭىز.

جاۋاپ: جۇمھۇرىيىتىمىزنىڭ يېزا ئاھالىسى ئارىسىدا سودا-سېتىق ئىشلىرىنى ئېلىپ بارىدىغان بىردىن-بىر تەشكىلات ــ ئىستېمالچىلار ئىتتىپاقىدۇر. ئىستېمالچىلار سانى ھېسابسىز كۆپ، پۈتكۈل جۇمھۇرىيەت ئاھالىسىنىڭ تەڭ يېرىمىنى، يەنى ئۈچ يېرىم مىللىون خېرىدارنى سانائەت ۋە ئوزۇق-تۈلۈك تاۋارلىرى بىلەن كوئوپېراتسىيە ئورۇنلىرى تەمىن قىلىدۇ. كوئوپېراتىۋ سودا سىستېمىسى، 1940-يىلى بىلەن سېلىشتۇرغاندا ئۈچ ھەسسە، كۆپچىلىك غىزالىنىدىغان ئورۇنلار يەتتە ھەسسىگە يېقىن، شۇنداقلا مال ساقلىنىدىغان ئامبارلار كۆلىمى يەتتە ھەسسە ئۆستى. ئۇشبۇ ۋاقىت ئىچىدە ئاھالىغا تو-ۋارسېتىپ بېرىش 32 ھەسسە ئارتىپ، سودا ئوبوروتى تۆرت مىللىارد سومنى تەشكىل قىلدى.

جۈملىدىن كوئوپېراتسىيە ئەزالىرىنىڭ سانى ئىككى يېرىم ھەسسە، ئەزالىق بەدەل فوندى ئون ھەسسە كۆپەيدى. سودا-سېتىق ئىشلىرىنىڭ نەقەدەر رىۋاجلانغانلىقىنى مانا موشۇ مىساللاردىن كۆرۈشكە بولىدۇ.

سوئال: كوئوپېراتىۋ سودا سىستېمىسىدا قانداق يېڭىلىقلار بار؟ ئاھالە قانداق ئېھتىياجلاردىن پايدىلىنىدۇ؟

جاۋاپ: كوئوپېراتسىيە، يېزا ئاھالىسىغا كۆرسىتىدىغان خىزمەت خىلمۇ-خىلدۇر. ئىستېمالچىلارنىڭ يۇكسەك ئېھتىياجلىرىنى ئۆز ۋاقتىدا بەجا كەلتۈرۈش ــ بىزنىڭ مەسئۇل ئىشىمىز. خېرىدارلارغا قايسى تو-ۋارلار لازىم ئېكەنلىگىنى كۆن بۇرۇن سۈرۈشتە قىلىپ، ئۇلارنى دېگەن ۋاقتىدا يەتكۈزۈپ بېرىش بىز ئۈچۈن ياخشى ئەنئەنە بولۇپ قالدى. ئەندى قەنت، چاي، ئۇن ۋە باشقا ئوزۇق-تۈلۈك، كىيىم-كېچەك، چىت، بەرخۇت، پلۇش قاتارلىق نەرسىلەر يېزا ماگازىنلىرىدا ئۈزۈلمەيدۇ. ھازىر كىشىلىرىمىز ھاللىق بولۇپ، ئۇلارنىڭ مەدەنىي مەۋېيەسى ئۆسكەنسېرى بەزى تاۋارلارغا بولغان تەلەپ ھەسسىلەپ ئۆسۈپ كەتتى. مەسىلەن، ئۆتكەن يىلى ئەينە شۇنداق تاۋارلاردىن 83 مىڭ خولودىلنىك، 99 مىڭ كىر يۇيۇش ماشىنىسى، 20،5 مىڭ توپا-چاڭ تازىلىغۇچى پىلېسوس، 151 مىڭ رادىو پرىيومنىك، 27 مىڭ ماگنىتوفون، 91 مىڭ تېلېۋىزور، 9،5 مىڭ موتوتسىكل، 20 مىڭ يېنىك ئاۋتوماشىنا سېتىلدى.

ئەندى كوئوپېراتىۋ سودا سىستېمىسىدا قانداق يېڭىلىقلار بار، دېگەن مەسىلىگە كەلسەك، ھازىر سودا مەدەنىيىتى دېگىنىمىز ئىنتايىن رىۋاجلاندى. يېزىلىق يەرلەرنىڭ ھەممىسىدە دېگىدەك زامانىۋىي يېڭى ماگازىنلار بار. رايون مەركەزلىرى، سوۋخوزلاردا ۋە كولخوزلاردا ئۇنىۋېرسال ماگازىنلار ۋە گاسترونوملار، رېستورانلار، ئاشخانىلار ئىشلەپ تۇرىدۇ. كېرەكلىك بۇيۇملارنى خېرىدارلارنىڭ ئۆزلىرى كۆرۈپ، تاللاپ ئېلىشىغا كەڭ ئىمكانىيەت يارىتىلغان. سېتىپ ئېلىنغان بۇيۇملارنى ئۆيلەرگە يەتكۈزۈپ بېرىش ئىشى ھەممە جايدا ئەمەلگە ئاشۇرۇلماقتا. قىسقىچە ئېيتقاندا، ئىستېمالچىلارغا ياخشى خىزمەت كۆرسىتىشتە تىلغا ئالارلىق، ئەمۇنىلىك ئىشلىرىمىز كۆپ.

سوئال: يىراق يايلاقلاردىكى چارۋىچىلارنى تەمىن قىلىش مەسىلىسى توغرىسىدا نېمە ئېيتار ئېدىڭىز.

جاۋاپ: بۇ-خېلە مۇرەككەپ مەسىلە، چۈنكى ئوبلۇس، رايون، سوۋخوز مەركەزلىرىدىن يۈزلىگەن كىلومېتىر ئۇزاقلىقتا تۇرىدىغان چارۋىچىلار ئائىلىلىرىنى ئۆز ۋاقتىدا ئوزۇق-تۈلۈك، سانائەت تاۋارلىرى بىلەن تەمىنلەشنى، ئاۋتوماشىنىلارغا جايلاشتۇرۇلغان ماگازىنلار، يەنى ئاۋتودۇكانلاردا ئەمەلگە ئاشۇرىمىز. ئۇشبۇ مەخسەتتە ئىككى مىڭدىن ئارتۇق ئاۋتودۇكىنىمىز خىزمەت قىلىدۇ. مانا بۇ ماگازىنلار بىر ئايدا كام دېگەندە ئۈچ نۆۋەت سەپەرگە چىقىپ، چارۋىچىلار ئارىسىدا سودا-سېتىق ئىشلىرىنى ژۈرگۈزىدۇ. نەتىجىدە، ئۇلار ئۆزلىرىگە لازىم بولغان تاۋارلارنى، بولۇپمۇ گىلەم، باھالىق كىيىم-كېچەك، رەڭلىك تېلېۋىزورلارنى سېتىپ ئېلىش ئىمكانىيىتىگە ئېگە.

ئاھالىنى سۈت، گوش، ماي ۋە باشقا مەھسۇلاتلار بىلەن تەمىنلەشنى ياخشىلاش مەخسىتىدە سودىنى ۋاستىچىلىق (كومىسسون) شەكلىدە ئۆۋچ ئالدۇرۇشقا ئالاھىدە ئېتىۋار بېرىلىدۇ. ئاندىن، بولۇپمۇ رايون مەركەزلىرىنى مېۋىلەر، كۆكتات بىلەن تەمىنلەش ياخشى يولغا قويۇلماقتا. گېزىتخانلار ئۈچۈن قىزىقارلىق بولسا كېرەك، شۇڭلاشقا ئاخىرىدا شۇنى ئېيتماقچىمەنكى، سودا خىزمىتىنىڭ مەدەنىيىتىنى يۇكسەلدۈرۈش، ئەڭ ئاۋۋال كادىرلارغا باغلىق. پەقەتلا ئىستېمالچىلار كوئوپېراتسىيەسى سىستېمىسىدا قازاقستاندا يۈز ئاتمىش سەككىز مىڭدەك ئادەم مېۋىلىك خىزمەت قىلىپ، ئاھالە ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولماقتا. ئۇلارنىڭ 21 پروتسېنتى ئالىي، ئوتتۇرا مەلۇماتقا ئېگە خادىملار. قالغانلىرى ئۆز ساھاسىدا باي تەجرىبە توپلىغان، ئىناۋەتلىك كادىرلار. كادىر تەييارلاش مەسىلىسىگە كەلسەك، جۇمھۇرىيىتىمىزدە كوئوپېراتىۋ سودا خىزمەتچىلىرىنى تەييارلايدىغان بىر ئىنستىتۇت بىر قانچە شۆبىلىرى بىلەن، شۇنداقلا 9 مەخسۇس ئوتتۇرا بىلىم يۇرتلىرى موجۇت.

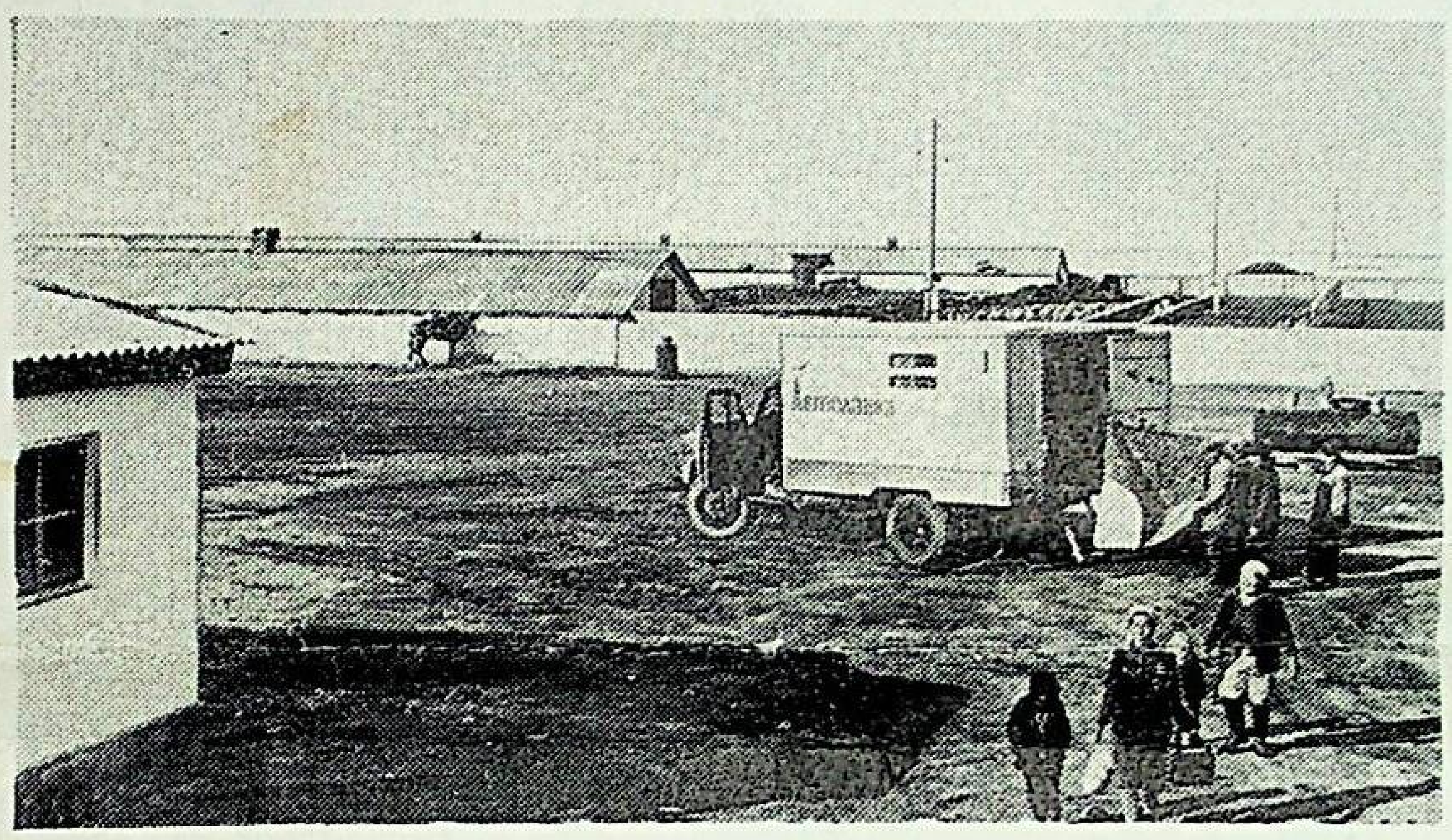

قويچىلار ئاۋۇلغا ئاۋتودۇكان كەلدى.

سوۋېت ھايات تەرزى

خىزمەت مۇناسىۋىتى بىلەن چىمكەنت ئوبلۇسى بوگېن رايونىغا بارغىنىمدا بىر رۇس ئائىلىسىدە مېھماندارچىلىقتا بولدۇم. پۈتكۈل ئائىلىدىكىلەرنىڭ ئۆز ئارا قازاقچە سۆزلىشىدىغانلىقى بىردىنلا دىققىتىمنى جەلپ قىلدى.

تىلىمۇ بىر، دىلىمۇ بىر قېرىنداشلار

دەستىرخان ئۈستىدە ئالېكساندر كونستانتىنوۋىچقا ياندىشىپ ئوتېپبېكوۋ ئولتاردى. ھەر ئىككىسى پاختىكار مېخانىزاتورلار، ھەر ئىككىلىسى بىر-بىردىن ژۈپنو باشقۇرىدۇ. ھەر ئىككىلىسى بىر بىرگادىدا ئىشلەيدۇ. ئۇلار ئېتىز بېشىدىن يېڭىلا كېلىپ، ھادىق ئېلىپ ئولتۇرىدۇ. ئالېكساندر مېنىڭدىن كەچۈرۈم سوراپ، ئايالى تائىسيەنى ئىشارە قىلىپ، قازاقچە:

ــ باللارنىڭ ئاپىسى بىلەن كۆپتىن بېرى قازاقچە سۆزلىشىمەن، ــ دېدى.

ــ راست ئېيتىدۇ، ــ دېدى تائىسيە ئېلىنچىنا يولدىشىنىڭ گېپىنى قۇۋۋەتلەپ. ئۇ، كۆلدىدە، ئوزىنىڭ ئوتمۇشىنى ۋە ئالېكساندرنىڭ كىروۋ ناملىق كولخوزغا قانداقلارچە كېلىپ قالغىنىنى ئەسلىدى.

ــ ئەسلىدە ئۇنىڭ بۇ ژۇتتا ھېچ قانداق ئۇرۇق-تۇققىنى، تونۇش-بىلىشمۇ يوق بولۇپ، دەسلەپكى چاغلاردا قازاقلارنىڭ تىلىنمۇ، ئورپە-ئادىتىنمۇ بىلمەتتى، ــ دېدى تائىسيە، ــ تارتىنىپ-ياتسىنىپ ژۈرگەن مەزگىللىرىمۇ بولغان. كۆپ ئۆتمەي، ئۇبدان ئۆگىنىپ، ژۇت بىلەن ئىچەكىشىپ، قوۋۇلىشىپ كەتتى.

بايقىسام، بولىملىرىنىڭ بىرى قازاقچە بېزەندۈرۈلۈپ، يەرگە يوغان ئېكمەت سېلىنغان ئېكەن. چۈنكى ئۆي ئىگىسى ئالېكساندر سويىنخانوۋ بەدەشقان قۇرۇپ، ئېكمەتتە ئولتۇرۇشنى ياخشى كۆرىدېكەن. ھازىر رۇس ژىگىتى قازاق تىلىنى ئانا تىلىم، دەيدۇ. ھەتتا فامىلىيەسىمۇ قازاقچە، سويىنخانوۋ، ئورپە-ئادىتىمۇ قازاقچە.

... بۇ ۋاقىئە ئۇرۇش ژىللىرىدا يۈز بەرگەن ئىدى. بالا ئون ئىككى يېشىدا ئاتا-ئانىسىدىن ئايرىلىدۇ. يالغۇز تاكسى مەيداندا بولىدۇ. ساشكا يەككە-يېگانە، كۈتۈمسىز قالىدۇ. شۇ ژىتىمچىلىكتە ئوتكەن كۆنلەردە جەنۇبىي قازاقستاننىڭ بوگېن رايونىدىكى كىروۋ ناملىق كولخوزغا كېلىپ قالىدۇ، تەغدىر ئۇنى سويىنخانوۋ دېگەن قازاقلارغا يولۇقتۇرىدۇ. سويىنخانوۋ ئاقساقال ئۇ بالىنىڭ مۇشكۇل ئەھۋالىنى كۆرۈپ: «ئەھۋالىڭ ناچار ئېكەن، بالام!» دەيدۇ. بوۋاي ئۈچ ئوغلىنى جەڭ مەيدانىغا ئاتلاندۇرۇپ، قولدا كەنجىسى ژۇنۇس قالغان ئىدى. ئۇنىڭ ئۆي-جايى كەڭ-تاشا بولۇپ، بوۋاي ساشانى ئۆز تەربىيەسىگە ئالىدۇ. ئايالى ئاشاخان قارشى بولمايدۇ. يېزىلىق كېڭەشتە بۇ ۋاقىئەنى قانۇنىي ھالدا رەسمىيلەشتۈرىلىدۇ. ئاسراپ ئالغان ئالېكساندرغا سويىنخانوۋ دېگەن گۇۋاھنامە بېرىلىدۇ. ئالېكساندر مانا ئۇنىڭ خاھىشىغا بىنائەن شۇندىن بېرى سويىنخانوۋ بولۇپ قالىدۇ.

مەزكۇر كولخوزدا سويىنخانوۋ ئەۋلادى چوڭ ھۆرمەت-ئېتىۋارغا سازاۋەر كىشىلەر بولۇپ، ئاقساقالنىڭ ئۆزىنى ژۇت ئەمگەكچانلىقى ئۈچۈن ئىنتايىن ھۆرمەتلەيتتى. باللىرىمۇ خۇددى ئۆزىگە تارتقان ئىدى. ئۇرۇش ژىللىرى كولخوزدا قېرىلار، ئاياللار ۋە گودەكلەرلا قالغان. ئالېكساندر كۆپكە قوشۇلۇپ، ئوكۈز قوشۇپ، يەر ھايدىدى، خامان تەپتى.

غالىبىيەت كۈنلىرىمۇ كەلدى. خەلىق قەد راسلاپ يايراپ قالغاندەك بولسىمۇ، سويىنخانوۋنىڭ ئىككى ئوغلى مەيداندا مەردانىلارچە ھالاك بولدى. ئۇلارنىڭ ئورنىنى بېسىپ چىققان ئىككى كەنجىسى: ژۇنۇس بىلەن ئالېكساندر ئەر يېتىپ، ژىگىت بولۇپ ئۆستى. ئەلۋەتتە، بۇنىڭغا شۈكرى-ساناكەلتۈرمەي بولامدۇ.

ئاقساقال كۆنلەرنىڭ بىرىدەخوشنا «قايىنار بۇلاق» كولخوزىغا بېرىپ، رۇسلارنىڭ رەسمىي-يوسۇنى بويىچە قۇدىلىشىپ، ئوغلى ئالېكساندر ئۆزى ماقۇل كۆرگەن تائىسيە دېگەن قىزنى ئېلىپ بەردى.

ئالېكساندرنىڭ ئائىلەۋىي ھاياتى ئەينە شۇنداق باشلىنىدۇ، بىر ئاز ژىللار ئۆتۈپ ئۇلار ئۈچ باللىق بولىدۇ. بوۋاي بىلەن موماي ئەۋرىلىرىنى ئەجايىپ ياخشى كۆرىدۇ. ئارىدا ئۇلارمۇ ئۆستى. ئۆز ئالدىغا ئائىلە قۇرۇپ، مۇستەقىل ھايات كەچۈرۈشكە باشلىدى. بوۋاي يېزىدا ئۆزىگە يېقىن يەردىن جاي تاللاپ بېرىدۇ. كولخوز مېخانىزاتورىنىڭ ئائىلىسى ئۈچۈن ئوبدان شەرت-شارايىت تۇغدۇرۇپ بېرىدۇ. قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى بىلەن تەمىن ئېتىپ ياردەملىشىدۇ.

ھازىر ئالېكساندرنىڭ چوڭ قىزىنىڭمۇ ئۆز ئائىلىسى، ئۈچ بالىسى بار. ئۇمۇ بوۋىسى سويىنخانوۋ، دادىسى ئالېكساندر ئوخشاش ئىشچان بولۇپ ئۆستى. ئەمۇنىلىك ئەمگىگى ئۈچۈن ھۆكۈمەت ئۇنى «ھۆرمەت بەلگۈسى» ئوردېنى بىلەن مۇكاپاتلىدى. ئۇنىڭ زۋېنوسىدا ئون ئىككى ئادەم بار، ھەممىسى قازاقلار. ئېيتماقچى، مانا ھازىر مەشەدە ئولتارغان ئوتېپبېكوۋمۇ بىر مەزگىللىرى ئالېكساندرنىڭ شاگىرتى بولغان ئىدى. ھازىر بولسا كەسىپداش.

ئالېكساندر سويىنخانوۋ بۇ ئارىدا شۇنچە جېمەتلىك بولۇپ كەتكەنكى، ئۇنىڭ ئۇرۇق-تۇققانلىرى تامام دېگىدەك شۇ يەردە تۇرىدۇ. ئۇلار پات-پات كېلىپ-كېتىپ مېھماندارچىلىقتا بولىدۇ. مۇندىن بىر نەچچە ژىل ئىلگىرى توقسەندىن ئالقىپ دۇنيادىن ئوتكەن بوۋايىنى ياد ئېتىدۇ، ئۇنىڭ خاتىرىسىنى ئەزىزلەيدۇ.

(مەخسۇس مۇخبىرىمىز).

يۇسۇپبەك مۇخلىسوۋ.

ۋەسىيەت

(ھېكايە)

1

بېشىغا قامىسى ئىنچكە تۇماق، ئۇچىسىغا ئاددىي قارا لەستىك تون كىيگەن ئوتتۇرا بوي، ئاق تۇز، ئەپچىل قاراساقال كىشى ھەر جۇمە نامىزىدىن يېنىپ كېلىپلا ھويلىسىنىڭ ئەربىي بۇجىگىدىكى كىچىككىنە پاكىزە قازنىقىغا كىرىدۇ. ئۇنىڭ ئىچىدە قىلۋە تاشنىڭ ئويۇغىدا ئاغزى چىڭ ئېتىلىپ، قەغەز چاپلانغان بىر كىچىك ساپال كومزەك بىلەن ئۇنىڭ ئالدىغا قويۇلغان بىر قاچا ئاق ئۇرۇقلۇق كېۋەز گۈللا بار، خالاس.

قارا ساقاللىق كىشى قازنىقىغا كىرگەندىن كېيىن مانا موشۇ گۈلنىڭ ئالدىغا كېلىپ تىزلىنىدۇ. دۇگا قىلغاندىن كېيىن بېشىنى توۋەن ئېگىپ، ئۇزۇن ژىغلايدۇ. ژىغلا–ژىغلا پۇغانى ئۇبدان تارقالغاندىن كېيىن يەنە بۇرۇنقىدەك ئۇزىنى ئوڭلاپ، قازنىقنىڭ ئىشىگىنى چىڭ ئېتىپ قويىدۇدە، ئادەتتىكى مەشغۇلاتىغا چۇشۇپ كېتىدۇ. بۇ كىم، مونۇ گۈل بىلەن كومزەكگى نېمىسى، نېمىشكە بۇ يەردە ئولتىرىپ ژىغلايدۇ؟

2

خوتەن ۋىلايىتىنىڭ قارغىلىق ناھىيىسىدىن ئاۋغانىستانغا پانا ئىزدەپ بارغان كونا مۇدەررىس روزى خەلپەت بىلەن ئىنىسى تۇردى ئەپەندىلەر قابۇل ئەتراپىدا بىر ئائىلىدە بەش ژىل ياشىدى. روزى خەلپەت چەت ئەل مۇساپىرخانىسىدا بولۇشىغا قارىماي، ئۇزى بىلەن بىللە چىققان بىر نەچچە يۈز ئويلۇك كىشىلەرنى بىر مەلىگە ژىغىپ، بىر مېچىت–مەدرىسە، بىر مەكتەپ سالدى. مېچىت–مەدرىسىگە ئۇزى رەھبەرلىك قىلىپ، مەكتەپنى ئىنىسى تۇردى ئەپەندىگە تاپشۇردى. بۇلار تۇرغان مەلە بولسا، ئاستا–ئاستا ئۇزلىرىنىڭ ئانا ماكانى قارغىلىقنىڭ نامى بىلەن ئاتىلىپ كەتتى.

بىر قېتىم ئاۋغانلار ئېلىدە چوڭ دولەت تويى بولدى. قىر–سەھرا، شەھەرلەردىن مىڭلىغان ئاھالە قابۇلغا كېلىشتى. بۇلار قاتارىدا روزى خەلپەت باشلىق «قارغىلىق» مۇساپىرلىرىدىنمۇ بار ئېدى. ئۇلار شوخ ئاۋغان رەققاسچىلىرىنىڭ ئويۇن–كۇلكە ساداسى، مىللىي قىسىملار پارادىنىڭ ئاۋازلىرى ياڭرىغان كوچىلارنى ئارىلىدى.

«قارغىلىقلار» تەسىراتلاردىنمۇ، ياكى ئاپتاپ تەسىرىدىنمۇ ماكانلىرىغا چارچاپ قايتىشتى. بولۇپمۇ تۇردى ئەپەندى شۇ كېچىسى ئېمىشكىدۇ بىئارام بولۇپ ئۇيقۇسى قاچتى، ھېلىدىن ھېلى تەشنالىغى كۇچىيىپ، بىر كەمدە ھارارىتىمۇ ئاشتى. بىر ئاز ۋاقىت ئوتۇپ ئاكىسىنى چاقىرتقۇزدى. تېز يېتىپ كەلگەن روزى خەلپەت تەسادىپىي ئەھۋالاتتىن ۋاقىپ بولۇپ، ئىنىسىنىڭ تومۇرىنى تۇتتى. تاڭ ئەجەپتە قالدى. ئۇنىڭ مەيۇس–غەمكىن كوزلىرىگە تىكىلىپ، بېشىنى سىيپاپ ئولتاردى...

3

بۇ ئىككى مېھرىۋان ئاكا–ئۇكىلار بىر ئائىلىدە تۇغۇلۇپ ئوسكەن ئىككى تاللا ئوغۇل بولىدىغان. بۇلارنىڭ ئاتىسىمۇ خەلپەت، ئانىسىمۇ خەلپەت ئېدى. بىراق ئۇ رەھمەتلىكلەر ئوغۇللىرىنىڭ ئالدى ئونبەشكە كىرىپ، مەدرىسە ئىشىگىنى، كەينى يەتتىگە تولۇپ مەھەللى مەكتەپ بوسۇغىسىنى ئاتلىغاندا، بىرىدىن كېيىن بىرى دۇنيادىن كېتىپ، بۇ ئىككى بەختسىز ئوغۇللار ژېتىم قالغان ئېدى. روزى خەلپەتنى موشۇ ژېتىملىق تۇرمۇشى پىششىق ھەم ھەر قىرلىق قىلىپ يېتىشتۇرىدۇ. ئۇ بىر تەرەپتىن ئىشلەپ، ئىككىنچى تەرەپتىن ئىنىسىنى بېقىپ ھەم ئوقۇتۇپ ژۈرۈپ مەدرىسىنى پۇتتۇرىدۇ. تۇردى ئەپەندى ئون تورتكە كىرىپ، ئەندى مەدرىسىگە كىرەي دەپ تۇرغاندا شەرقىي تۇركىستاندا ئاپرېل ئوزگىرىشى بولۇپ، ئولكە مەركىزى ئۇرۇمچىدە يېڭى مەكتەپلەر ئېچىلىپ قالدى. ئەزەلدىن جەدىدلىكنى كوكسەپ كەلگەن روزى خەلپەت بۇ مۇناسىۋەت بىلەن ئىنىسىنى مەدرىسىگە كىرگۇزمەي، ئۇرۇمچىگە ئاپىرىپ، ئۇزى يارقەندىكى «ئالتۇن دەرۋازا» مەدرىسىگە مۇدەررىس بولۇپ ئىشقا كىرىشتى.

1950–ژىلى خىتاينى «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى» دەپ ۋاقىراپ چىرايلىق سوزلەرنىڭ مۇئەللىپلىرى: «بىز شەرقىي تۇركىستان خەلقىگە ھەقىقىي يېڭى ھايات بەخشەندە ئېتىمىز» دەپ جار سالغاندا، ئۇنىڭغا ئىشىنىپ قالغان يەرلىك ئاھالىنىڭ بەزى ئايرىم ۋەكىللىرى ئىچىدە تۇردى ئەپەندىمۇ بار ئېدى. بىراق مەزكۇر سوزلەر مۇئەللىپلىرى تۇردىغا، ئۇ ئارمان قىلغان شوتىنىڭ باسقۇچىنى دەسسەشكىمۇ ئىمكان بەرمىدى. ھېلىگەر ماۋچىلار ئۇنىڭغا 1951–ژىلىلا «پانتۇركىست» دېگەن قالپاقنى كىيگۇزۇپ، چوڭقۇر بىر ئورىغا ئىشتىرىۋەتتى. ئۇ بۇ ئورىدا بەش ژىل ياتتى.

ياق تۇردى ئەپەندى موشۇ ئورىدىن زادى چىقالمىدى. «پانتۇركىست» قالپىغى ئېلىنغاندا، «مىللەتچى» قالپىغى، ئۇ ئېلىنغاندا «ئوڭچى» دېگەنگە ئوخشاش ساختا قالپاقلار ئۇستى– ئۇستىلەپ كىيگۇزۇلىۋېرىپ، بىچارە ژېتىم ئەپەندىنىڭ چاچلىرى ئاقاردى. نەتىجىدە، ئۇ ئاكىسى بىلەن بىللە 1962–ژىلى ئاۋغانىستانغا ئوتكەن ئېدى.

ئەينە، روزى خەلپەت ئىنىسى يېنىدا ئولتارغان بويىچە قالغان ئېدى. تۇردىنىڭ ئەھۋالى ئۇنىڭغا ئۇمۇمەن تەشۋىشلىك تۇيۇلدى.

–ئاكا، مەن ھازىرچە يامان ئەمەستەك تۇرىمەن. ئۇيلىرىگە بېرىپ ھادۇق ئالسىلا،– دېدى تۇردى ئەپەندى ئاستاغىنا ئۇلۇق–كىچىك تىنىپ. روزى خەلپەت ئويىدىكىلەرنىمۇ ئوخاتمىدى. ئېرى– بېرى مېڭىپ تاڭ ئاتقۇزۇپ، بامدات نامىزىغا ھەممىدىن بۇرۇن باردى.

جامائەت بامدات نامىزىدىن يېنىپ چىقىۋاتاتتى. چاشلىرىنى چۇگۇپ، ئۇنلۇك ژىغلاپ كەلگەن تۇردى ئەپەندىنىڭ ئايالى ئاماز ۋاقتىدا ئېرىنىڭ جان ئۇزگەنلىك خەۋىرىنى يەتكۇزدى. بۇ شۇم خەۋەرنى ئاڭلىغان ئاكىسىنىڭ چىرايى تامدەك تاتىرىپ، قول– پۇتلىرى تىترەپ، مېچىت تېمىغا ئارانلا يولىنىۋالدى. جامائەت مۇسىبەت بېشىغا كېلىشتى. ئۇرۇق– تۇققانلىرى ھازا ئېچىپ ژىغلىشىپ تۇراتتى.

–رەھمەتى ئىنىم مۇرات– مەخسىتىگە يېتەلمەي ئۇ دۇنياغا سەپەر چەكتى، ژۇتۇم،– دەپ ژىغا ئارىلاش مۇراجەت قىلدى روزى خەلپەت سوزلىرىنى ئۇزۇپ– ئۇزۇپ،– ئەندى ئۇنىڭ روھىنى خۇش قىلىپ توققۇزىنى تەل قىلىپ تۇرۇپ يەرلىكىدە قويمىسام، ئاكىلىق قەرزىم ساقىت بولمايدۇ. ئۇنىڭ ئۇچۇن پۇشتى– دىيار بابۇر پاشا مازارى قېشىدا مازار قۇرۇڭلار. قارى– موتىۋەرلەر ئۇچۇن گۇمبەز قېشىدا ئاق چېدىر تىكىپ بىر ھەپتە قۇرئان تەلاۋات قىلايلى. ئەتە ئۇچى بولسۇن. قۇرئان تەلاۋىتىدىن كېيىن نەزىر– چىراق بولسۇن.

ئاق سارغۇچ بىلەن ئۇزلىرىنى چۇمكەۋالغان بىر مەزلۇم ئىچكەركى ئوينىڭ ئىشىگىنى قىيا ئېچىپ تۇرۇپ روزى خەلپەتكە بىر پارچە قەغەزنى سۇندى. روزى خەلپەت بۇ قەغەزنى كورۇپ شۇنچىلىك تېز بىئارام بولۇپ كەتتىكى، قېشىدىكى ئاقساقاللار بىر ھادىسىنىڭ بولغانلىغىنى بىلىپ:

–نېمە خەت ئېكەن ئۇ، خەلپىتىم، چىرايلىرى ئومسىلى بولۇپ كەتتا؟– دېيىشتى ھەيران بولۇپ.

–ئىنىمنىڭ ۋەسىيەتنامىسى ئېكەن، ژۇت،– دەپ مەلۇم بىر ھەسرەتنى ئىچىگە ژۇتتى روزى خەلپەت بىلدۇرمەي،– گوركالا ماڭماي تۇرۇپ تۇرسۇن. مەن ئويىگە كىرىپ چىقاي،– دەپ ھېلىقى مەزلۇم چىققان ئويگە كىرىپ كەتتى. ژۇت بىر– بىرىگە قاراپ قېلىشتى.

روزى خەلپەت بۇ ئويدە ئۇزى يالغۇز ئۇزۇن چوگىلەپ ژۇردى. ئۇنىڭ چىرايلىرى ئاتىرىپ كوزى قىزىرىپ كەتكەن ئېدى. «يا، خۇدا، قېرىغىنىمدا، ژۇت ئالدىدا، چەت دىياردا بۇ نېمە دېگەن گەپ،– دەپ ئوز– ئوزىگە پىچىرلاتتى ئۇ تىت– تىت بولۇپ،– خېلى دىيانەتتى– دىتى بار ئىنىم ئېدى، بۇ نېمە قىلغىنى؟! ئۇنىڭ بۇ دېگىنىنى قىلسام دىن ئۇرىدۇ، ئورۇنلىمسام، ئاللا! تۇۋا... ياق، ياق... بۇ تەلەپنى ئورۇنلاش مېنىڭ قولۇمدىن كەلمەيدۇ، ئىنىم. مېنى كەچۇر، قېرىندىشىم. ياق، ۋەسىيەتنى ئورۇنلىماسلىقمۇ چوڭ گۇناغۇ ئاخىر؟! ئۇنىڭ ئۇستىگە بېچارە ئىنىمنىڭ بۇ دىيارغا چىقىشىغا مەن سەۋەپچى ئەمەسمۇ؟ ئەندى ئۇنىڭ دېگىنىنى ئورۇنلىمسام...»

روزى خەلپەت مانا موشۇنداق چىگىچ خىياللار ئىچىدە ئۇزى بىلەن ئۇزى گەپلىشىپ يېرىم سائەتچە ژۇرۇپ قالدى. مويسۇپەتلەر دېرىزە سىرتىدىن قاراپ بۇ ئادەمنىڭ بىر مۇھىم مەسىلە ئۇستىدە ئويلاپ، ئۇنى ھەل قىلالمايۋاتقانلىغىنى ئابايلا بىلگەن بولسىمۇ، ئۇ مەسىلىنىڭ نېمە ئېكەنلىگىنى ھېچ كىم بىلمەتتى. بىر چاغدا روزى خەلپەت ئويدىن چىقىپ:

–ژۇت، مېنىڭ گۇنايىمنى كەچۇرۇڭلار،– دېدى لەۋلىرىنى تىستىرىتىپ تۇرۇپ،– سىلەرنى ئۇزۇن ساقلىتىپ قويدۇم. ئىنىمغا دېگەن قۇرئانىڭلارنى بېغىشلاپ ئەتە ئۇچىگە كېلىپ بېرىڭلار.

ۋەسىيەتنىڭ ماھىيىتى ئەزىز ۋەتەنىنىڭ نامى بىلەن باغلىق بولغاشقا ھەممە سۇكۇتتا قالدى. ئۇزى بىلەن مەسلىھەتداش بىر نەچچە چوڭلارنى ئېلىپ قالغان روزى خەلپەت ئۇلارنى ئويگە ئېلىپ كىرىپ:

–مەن جامائەتنى ئەتتەي ياندۇرۇشقا مەجبۇر بولدۇم، ژۇت چوڭلىرى،– دېدى ژىغلاپ،– مانا، ۋەسىيەتنى ئوزەڭلار ئوقۇپ بىر مەسلىھەت بېرىڭلار.

ۋەسىيەتنامە ئاددىي دەپتەرنىڭ بىر بېتىگە سوسۇن سىيا بىلەن يېزىلغان خەت بولۇپ، ئۇنى ھېچ كىم ئۇنلۇك ئوقالمىدى. بۇ ۋەسىيەت ئون ئۇچ قۇر بولغىنى بىلەن ئون ئۇچ ئەسىرلىك تارىخقا ئېگە مەھەمەت ئەرەبىنىڭ قانۇنىدا كورۇلمىگەن بىر ۋەسىيەت ئېدى. شۇڭا ئۇنى قوللىرىغا ئېلىپ قېلىشقان ژۇت چوڭلىرى بىرىدىن كېيىن بىرى كوز ژۇگەرتىپ ئوتۇشتىدە، بەزىلىرى ياقىلىرىنى تۇتۇپ، تىللىرىنى چاكىلدىتىپ كەتتى.

–يا خۇدا، ئەپەندىنىڭ بۇ نېمە دېگىنى ھە؟!– دەپ لېۋىنى چىشلەپ قالدى سوپىنىڭ قېشىدا ئولتارغان 80 ياشلاردىكى بوۋايمۇ يەردىن بېشىنى ئالالماي.

–مېنىڭچە بۇ، قۇتلۇق ۋەتەن ئانىنىڭ دادىل ئەمرى!– دەپ ئەركىن سوز ئالدى ئىككىنچى كىشى– ئاددىي كوك كاستيوم كىيگەن، چاڭگا ساقاللىق 60 ياشلاردىكى ھېلىم ئاخۇن ھەممىگە تەكشى قاراپ،– بۇنىڭدا تۇرغان نېمە بار؟ ھېچ قانداق خىلاپلىق يوق. ھەممىمىز بىلىمىز. ھەزرەت خان غوجام خىتاي زۇلمىدىن قېچىپ ئەنجاندا ۋاپات بولغىنىدا: «جەسىدىمنى ئوز ماكانىمغا قويۇڭلار» دېگەن. ئۇنى بىزگە ئوخشاش مۇخلىس– مۇرىتلىرى ئالتە ئايدىن كېيىن ئورۇنلاپ ئەرۋا قەرزلىرىنى ئوتەشكەن. شۇڭا بۇ سوز تارىختا پۇتۇلگەن. يولىنى تاپساق، ئانا تۇپراق قويىنىغا كومۇلگەندىن ئەزىزراق نېمە بار؟! مېنىڭچە، بىز روزى خەلپىتىمنى خىجىل قىلماي، ئىنى قەرزىنى ئوتەشكە ئۇ كىشىگە رۇخسەت قىلايلى.

ھېلىماخۇننىڭ قېشىدا پاكىز كىيىنىپ، ساقال– بۇرۇتلىرىنى تارىغان بىر كىشى ئولتىراتتى:

–شۇنداق، ژۇت چوڭلىرى،– دەپ ئالدى بىلەن سوپىغا قارىدى ئۇ. ئاندىن،– مانا، بابۇر پادشا ھەزرەتلىرىنىڭ ئەسلى ژۇتى ئەنجانلىق بولسىمۇ، قەبرى ئاۋغانىستاندا قاپتېكەن، ھېچ كىم زىيارەت قىلمايدېكەن. ھېلىماخۇن دېگەندەك، يولىنى تاپسا، ئوز دىيارىنىڭ باغرىنى قۇچاقلىغانغا يەتەمدۇ؟! مەرھۇم تۇردى ئەپەندى ئۇ يولىنى تېپىپ، ۋەسىيەت قىپتۇ. ئۇنى ئورۇنلاش ئۇچۇن ئاكىسىغا ئىجازەت بەرمىسەك بولماس.

–ئىنىم ۋەسىيىتىنىڭ قانداق بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر، پەقىر ئۇنىڭ ساقى تىلىگىنى ئورۇنلاشقا مەجبۇرمەن، ژۇت چوڭلىرى،– دەپ ئاستا سوز باشلىدى روزى خەلپەت چوڭقۇر ئويغا چوكۇپ. ئەپسۇس، ئەپسۇس... مىڭ ھەسرىتا... مەن ئىنىم ئالدىدا قەرزدار مەن. ئۇنى ئوتەش ئۇچۇن ئۇنىڭ پاك جەسىدى ئالدىدا باش ئېگىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ ۋەسىيىتىنى ئورۇنلاشقا پۇتۇن ۋۇجۇدۇم بىلەن تەييارمەن!

4

روزى خەلپەت موشۇ ۋەدىسى بىلەن ئىنىسىنىڭ ۋەسىيىتىنى ئورۇنلىغان ئېدى. ئۇ ۋەسىيەت زادى نېمە ئېدى؟– «قىممەتلىك ئاكا،– دەپ باشلانغان ئېدى ۋەسىيەت،– ئەگەر ئولۇمنىڭ ئۇرغۇن سەۋەۋى خىلمۇ– خىل تەبىي ئاغرىقلار بولسا، ئۇنىڭ ئەڭ ئېغىرى ۋەتەن ئاغرىغى ئېكەن. موشۇ ئېغىر ئاغرىق بۇگۇنمۇ، ئەتىمۇ مېنى ئوز گىردابىغا ئالىدۇ. ئىنىلىرىنىڭ سىلىدىن سورايدىغىنى، مەن دۇنيانى تەرك ئەتكەندە جەسىدىمنى بۇ يات دىياردا قويمىسىلا. ھايات ۋاقتىدا كورەش ئوتى ئىچىدە تاۋلانمىغان ئۇنىڭ بىمار تەنلىرىنى ئوتتا كويدۇرۇپ، كۇل قىلىپ، شۇ كۇلنى ۋەتەن باغرىغا يەتكۇزۇپ، ئاتا– ئانىلىرىمىزنىڭ مازارى بوسۇغىسىغا كومۇپ قويسىلا! بەس! ئومۇرلىرىمىزنىڭ تولىسىنى يوق نەرسىلەرگە ئىشىنىپ، بوزەك بولۇپ ئوتكەزدۇق. ھەرگىزمۇ يادىلىرىدىن چىقىرىپ قويمىسىلىكى، جېنىم ئاكا، بۇگۇنكى ھەر بىر ئۇيغۇرنىڭ قىلۋىسى ھەرەم ئەمەس، مۇقەددەس ئانا ژۇت– شەرقىي تۇركىستاندۇر. سىلىنى بۇ ۋەسىيىتىمنى ئورۇنلايدۇ، مۇساپىر ۋە مۇزتەر ئىنىلىرى يېتەلمىگەن مەخسەتلەرگە يېتىدۇ دەپ ئىشەنگەن ئىنىلىرى تۇردى ئەپەندى».

5

قارا ساقاللىق كىشى بۇگۇنمۇ ئوز قازنىقىغا كىرىپ، ئاپپاق بولۇپ ئېچىلىپ ياتقان كېۋەز گۈللىرىنىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ دۇگا قىلدى. ئۇ روزى خەلپەت ئېدى. دۇگادىن كېيىن ئورنىدىن تۇرۇپ گۈلگە سۇ قۇيدى. قارا لەستىك تونىنىڭ پېشى بىلەن ئويۇقتىكى كومزەكنىڭ توپىلىرىنى ئاستا سۇرتۇپ، بىرنى سويۇپ قويدى. مانا موشۇ كومزەك ئىچىدە مەرھۇم تۇردى ئەپەندىنىڭ كۇلى ساقلىنىۋاتقان ئېدى.

قازاق تىياترىنىڭ ئالتۇن فوندىدىن

مەشھۇر يازغۇچى چىڭگىز ئايتماتوۋ ئەسىرى ئاساسىدا ئىشلەنگەن «ئانا قەلبى» سپېكتاكلى 1964- ژىلى يانۋاردا م. ئاۋېزوۋ نامىدىكى قازاق ئاكادېمىيەلىك دراما تىياترىدا قويۇلدى. مانا شۇنىڭدىن بېرى ئون تورت ژىل مابەينىدا بۇ سەھنە كىتاۋى تاماشىبىنلارنى ھاياجانلاندۇرۇپ كەلمەكتە.

...پەردە ئېچىلىشى بىلەن باش قەھرىمانىنى، ئاددىي، ئىشچان قىرغىز ئايالى تولغانايىنى ۋە ئۇنىڭ ئەۋرىسىنى ئېتىز بېشىدا كورىمىز. ئۇ مۇقەددەس كورىدۇ، ئالقاندەك بوش يەر كورسىلا تېرىلغۇ قىلىدۇ. بۇنىڭغا ئاپىرىن دەيسىز. ئىككى قاپ ئۇرۇقنى ئۇلاققا ئارتىۋېلىپ كېتىپ بارغان قۇرالىق ئوغرىنى تۇتۇپ ئالغىنىنى كورۇپ، ئۇنىڭ ئەرلىك كورسەتكەنلىگىگە قەلبىڭىزدىن رىزا بولىسەن. مەزكۇر سپېكتاكل شۇنداقلا ياشلارنى پاراسەتلىك، ئەقىل- ئىدىرەكلىك بولۇشقا، بەرداشلىقلىققا، ئىشچانلىققا، ئۇلۇق ۋەتەن ئۇرۇشىنىڭ بۈيۈك غالىبىيىتىنى قەدىرلەشكە دەۋەت قىلىدۇ. دېمەك، ئەسەردە بىر كىشىنىڭ ئىش- ھەرىكىتى، پەم- پاراسىتى تۇپەيلى تاماشىبىنلارغا چوڭقۇر تەسىر يەتكۈزىلىدۇ.

مىڭلارغا بىردەك ئوخشاش. ھېچ قايسىڭلارنى ئالالمايمەن! مەن سىلەرنىڭ ئاچكوز، ئالا كوز تىرىكچىلىك قىلمىشىڭلارنى ئەسلا خالىمايمەن! ماڭا كېرىگى، سەنلەرنىڭ بىرلىك بەرگىنىڭلار. قېنى، باغرىمغا بىر دان تاشلاپ كورۇڭلارچۇ، مىڭ دان قىلىپ قايتۇرىمەن. بىر تال چۈۋىق سانجىپ قويساڭلار باراقسان چىنار قىلىپ يېتىشتۇرىمەن. مېۋىلىك دەرەق، تىكەمسەن؟ مال باقامسەن، ئوت- چوپلىرىم بىلەن ئاسرايمەن، ئوي- ئىمارەت سالساڭ، زېمىنىڭ بولىمەن. ھە، سەن بولساڭ، تولغاناي، ئادەم بالىسى ئۇرۇشقىرغىنسىز جاھاندارچىلىق قىلالامدۇ، دەپ سوئال قويىسەن، ئۇ سوئال ماڭا مۇناسـ

«ئانا قەلبى»

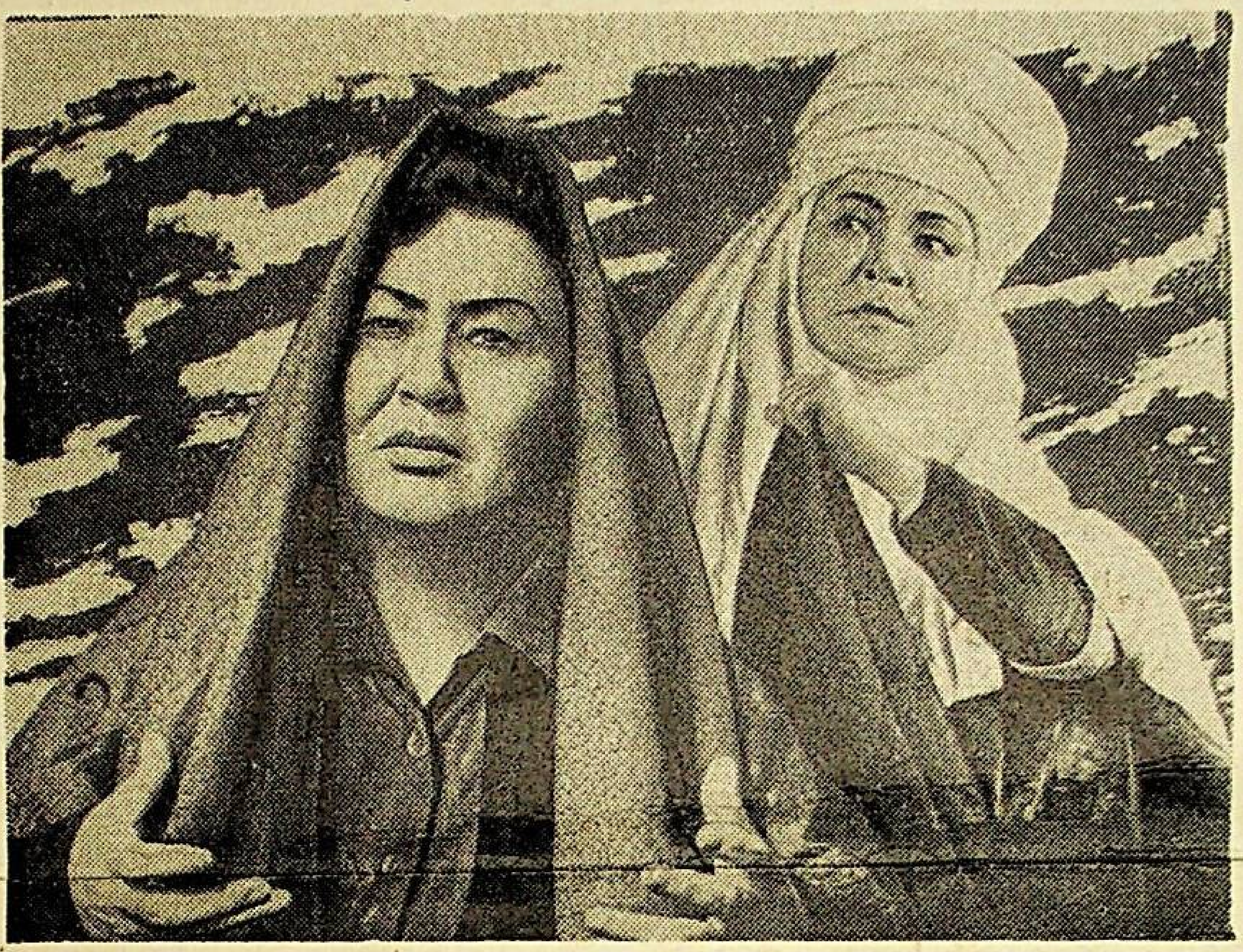

سۈرەتتە: سپېكتاكلدىن كورۈنۈش. ئوڭدا: ئانا-يەر رولىدا بىكېن رىموۋا، تولغانىي رولىدا سابىرا مايقانوۋا.

مىز. تولغاناي ئەمگەك ئەھلى، بەختىنى ئەمگەكتىن تاپقان، ئەمگەك قايىنىمىدا ئوسكەن ئانا. ئۇ، ھاسىرىغا تايىنىپ، ئەتراپقا قىران قۇشتەك بىر باقىدۇ دە، چوڭقۇر ئويغا چومىدۇ. ئۇرۇشتا قۇرۋان بولغان ئەزىمەتلەرنى ئەسلەيدۇ. بۈگۈن ئۇنىڭ بالىسىنى، قېرىنداشلىرىنى خاتىرىلەيدىغان كۈنى. مۇئەللىپ، تولغانايىنى ئانا- يەر سىماسى بىلەن دىدارلاشتۇرىدۇ. ئۇنىڭدىن مەخسەت، باش قەھرىمانغا ئۇنىڭ ئوزى شاھىد بولغان زامان سىرىنى، شۇنداقلا مەيداندا شېھىت بولغان ئوغلىنىڭ 20 ژىل بويى سارايدا ئېسقىلىق تۇرغان ۋېلوسىپېدىنىڭ تارىخىنى ھېكايە قىلغۇزۇشتىن ئىبارەت ئېدى. ئانا- يەر بىلەن ئىككىسى سەممىي مۇڭدىشىدۇ. سپېكتاكل تولغانايىنىڭ مونۇ سوزلىرى بىلەن باشلىنىدۇ: «بارمۇسەن، ئېيي مۇقەددەس دالىلىرىم! بارمۇسەن، ئېيي ئانا- يەر! بۇ خاسىيەتلىك ئانىلىمىز! ھازىر مۇندا يەقەت ئىككىمىزلا. بۈگۈن مەن ئەزىز پەرزەنتلىرىمنى- قاسىمنى، ساپابېكنى، جايناغىم، سۇبانقۇلۇمنى، ئالمانى - تورت شۇڭقارىمنى ئەسلەيدىغان كۈن! ئىككى يېرىم سائەت داۋام قىلغان سپېكتاكلدا بىز ئانىنىڭ، بىر ئايالنىڭ، بىر ئائىلىنىڭ ئومۇر تارىخى كوز ئالدىمىزدىن بىر- بىرلەپ ئوتىدۇ. ئوۋەتلىشىپ تۇرىدىغان قىسقا- قىسقا كورۇنۇشلەردە زامان نەپەسىنى، ھەقىقىي ھاياتنى يارقىن ھېس قىلىمىز ۋە روشەن كورىمىز. بۇ ھادىسىلەرنى سەھنىدە كورسىتىش، ئەلۋەتتە، رېژىسسيورنىڭ قەھرىمانلار پسىخولوگىيىسىنى چوڭقۇر چۈشىنىپ، ئادەمىي سەھنە كورۇنۇشلىرىنى بىر ئولچەم بىلەن، كونكرېت ۋە ئىخچاملىق تەسۋىرلەپ بېرەلىشىگە باغلىقتۇر.

سپېكتاكلنى سەھنىلەشتۈرگەن رېژىسسيور ئەزەربەيجان مەمبېتوۋ ئوزىنىڭ مۇرەككەپ ۋەزىپىسىنىڭ ھوددىسىدىن دېگەندەك چىقالىدى.

«ئانا قەلبى» سپېكتاكلىنى كورگەن تاماشىبىنلار چوڭقۇر تەسرات ئىلكىدە ئولتۇرىدۇ. ئۈچ ئوغلىدىن ۋە ئېرىدىن، ئوز قىزىدەك ئاسراپ ئوستۇرگەن كېلىنىدىن، تورت ئەزىمەتتىن تامام جۇدا بولغان ئانىنىڭ ھەسرەت نادامەتلىك ھالىغا كىمزارلانمىسۇن. بىراق، مەسىلە، ئۇنىڭدا ئەمەس، بەلكى سپېكتاكلنىڭ ئىجتىمائىي ماھىيىتىنىڭ چوڭقۇرلىقىدىن ئىبارەت. ئۇرۇش ئوتى لاۋ ئۇرۇپ، ئەل- ۋەت بېشىغا كۈن چۈشكەن بىر پەيتتە ئاددىي بىر ئايالنىڭ يالغۇز ئوز بېشىغا چۈشكەن قايغۇ- زارىنى بىر ياققا قويۇپ، ۋەتەن ئۈچۈن، غالىبىيەت ئۈچۈن ئەرلەردىنمۇ زىيادە مەردانە ئىشلىرىغا قايىل قالىسىز. ئەيىۇھەنناس، تولغاناي مۇشۇنداق ئادەمكەنغۇ، دەپ چوڭقۇر ئويغا چوكۇسىز. ئۇنىڭ قەلبى، ئەمگىكى ۋەتەنگە، غالىبىيەتكە بېغىشلانغان. ئۇ ھەر بىر باشاقـ

مەن بۇ سپېكتاكلدا ئە. مەمبېتوۋنىڭ ياردەمچىسى، ئاسسىستېنت-رېژىسسيور بولدۇم. سپېكتاكلىمىز موسكۋا تاماشىبىنلىرى ئالدىدا ئۈچ نوۋەت قويۇلۇپ، چوڭ ئىجادىي غالىبىيەت سۈپىتىدە باھالاندى.

ئەندى مەن ياراتقان ئانا- يەر قىياپىتى ھەققىدە ئېيتىشقا توغرا كەلسە، بۇ خۇسۇستا بۈيۈك ئۇستازىمىز مۇختار ئەۋېزوۋتىن ئارتۇق بىرەر پىكىر ئېيتىش ئەسلا مۇمكىن ئەمەس دېگەن بولار ئېدىم. ئۇلۇق ئەدىب: «ئانا- يەر قىياپىتىنى ئېسىل خىسلەتلەرنىڭ، ئىنسان ئەقلىنىڭ گەۋدىلىنىشى دېيىشكە بولىدۇ. ئۇ چوڭقۇر پىكىر يورۇتىدۇ،» دېگەن ئېدى.

تولغاناي: «ئېيي خاسىيەتلىك ئانا- يەر! ئادەم بالىسى ئۇرۇشسىز- قىرغىنسىز ياشىيالامدۇ، يوقمۇ؟» دەپ سوئال قويىدۇ. شۇندا ئانا- يەر مۇنداق دەيدۇ: «سەن ماڭا ئېنتايىن قىيىن سوئال قويدۇڭ، تولغاناي! بەزىدە پۈتۈنلەي قەبىلىلەر، ياكى پۈتۈنلەي خەلقلەردىن نامۇ- ئىزمۇ قالدۇرماي كەتكەنلەرمۇ بار. ئورتۇنۇپ كۈلگە ئايلىنىپ، قۇم بېسىپ، خانۇ- ۋەيران بولغان شەھەرلەرمۇ ئاز ئەمەس. مانا، مەن، ئىنسان بالىسى ئاياق باسقان ئىزغا زار بولغان ئەسىرلەرنىمۇ باشتىن كەچۈردۈم. ئىنسان بالىسى ھەر ۋاقىت ئۇرۇشقا ئىنتىلگەن پەيتلەردە، ئەي دوست- يارانلار، قان توكۇشنى توختىتىڭلار! دەپ تالاي- تالاي ئېيتقانمەن. ئېيي يورۇق دۇنيانىڭ ئىگىسى بولغان ئادەم بالىسى، ساڭا زادى نېمە كېرەك!؟ ئەسلا يەر كېرەك بولسا، مانا، مەن- يەر، يەر ئاناڭمەن. مەن سىلەرنىڭ ھەمـ

ۋەتلىكمكەن، ئۇ سوئال سىلەر، ئادەملەرنىڭلا قولىدىكى قۇدرەت! قۇلۇغۇم سەندە، تولغاناي، بۈگۈن سېنىڭ ئوز بالىلىرىڭنى، قېرىنداشلىرىڭنى خاتىرىلەيدىغان كۈنۈڭ ئېدىغۇ...» دەپ جاۋاپ بېرىدۇ. كورۇپ تۇرۇپتىمىزكى، ئەسەردە بىز ئانا- يەرنىڭ ئازلا گېپى بىلەن كوپ پىكىر ئېيتالىدۇق، ئانا- يەر لەۋزىدىن پۈتكۈل دۇنيادىكى جەمىي ئىنسان بالىسىغا ئېچىلىقنى ۋەزە قىلدۇق.

خۇلاسە قىلىپ ئېيتقاندا، ئە. مەمبېتوۋ رېژىسسيور سۈپىتىدە بۇ سپېكتاكلنى قويۇش بىلەن قازاق تىياتر سەنئىتىنى يېڭى پەللىگە ئېلىپ چىقتى.

1973- ژىلى «ئانا قەلبى» سپېكتاكلىنى ئىراندا ئوتكۈزۈلگەن ئازىيە، ئافرىكا، ۋە لاتىن ئامېرىكىسى ئەللىرىنىڭ سەنئەت مۇسابىقىسىگە قوشتۇق. مۇسابىقىدە 43 ئەلنىڭ تىياترى ئىشتىراك قىلدى. ئاندىن ئە. مەمبېتوۋ رەھبەرلىگىدە كوللېكتىۋىمىز ئىسفاھان، ئابادان، كۇم شەھەرلىرىنى ئارىلاپ، شەمشىدىن ھاپىزنىڭ تۇغۇلغان شەھرى شىرازدىن ئوتۇپ تېھرانغا كەلدۇق. بۇ قازاق سەنئەتكارلىرىنىڭ بەينەلمىنەل سۈپەتتىكى سەنئەتكارلار دەرىجىسىدە بولۇپ، جاھان رېئالىستىك سەنئەت تارىخىغا ھەسسە قوشالىغانلىغىنىڭ ئىپادىسىدۇر. بىز قازاق ئاكتيورلىرى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ خەلق ئارتىستى ئە. مەمبېتوۋ ئىجادىي رەھبەرلىگىدە سەھنىلەشتۈرۈلگەن «ئانا قەلبى» سپېكتاكلى بىلەن غۇرۇرلىنىمىز.

بىكېن رىموۋا،
قازاقستان خەلق ئارتىستى،
دولەت مۇكاپاتىنىڭ لائۇرېاتى.

ئىجادىيەت قايىنىمىدا

يېقىندا قازاقستان يازغۇچىلار ئىتتىپاقىنىڭ مەجلىس زالىدا جامائەتچىلىك، كوزگە كورۈنگەن ئۇيغۇر يازغۇچىسى جامالدىن بوساقوۋ تەۋەللۇدىنىڭ 60 ژىللىغىنى، ئىجادىي پائالىيىتىنىڭ 30 ژىللىغىنى تەنتەنىلىك خاتىرىلەپ ئوتتى.

بۇ مۇناسىۋەت بىلەن قازاقستان يازغۇچىلار ئىتتىپاقىنىڭ سېكرېتارى شېرخان مۇرتازايېۋ، ئاتاقلىق كومپوزىتور قۇددۇس غوجامياروۋ، «كوممۇنىزم تۇغى» ناملىق جۇمھۇرىيەتلەر ئارا ئۇيغۇر گېزىتىنىڭ مۇھەررىرى ئابدۇللا مەشۇروۋ، قازاقستان پەنلەر ئاكادېمىيەسى ئۇيغۇر بولۇمىنىڭ مۇدىرى، فىلولوگىيە پەنلىرىنىڭ دوكتورى غوجاخمەت سەدۋاقاسوۋ، شۇنداقلا ئوزبەكىستان تېلېۋىزىيە ۋە رادىو كومىتېتى نامىدىن يازغۇچى سېيتجان سىيتىشېۋلار يازغۇچىنى سەممىي تەبرىكلەپ، ئۇنىڭ ئىجادىيىتىگە يەنىمۇ زور مۇۋاپپەقىيەتلەر تىلىدى.

يازغۇچىنىڭ ھاياتى ۋە ئىجادىي پائالىيىتى ھەققىدە فىلولوگىيە پەنلىرىنىڭ كاندىداتى، يازغۇچى قۇرۋان توختەمۇۋ دوكلاد بىلەن سوزگە چىقتى.

مەلۇمكى، ئەللىگىنچى ژىللاردىن بۇيانقى دەۋىردە ئۇيغۇر سوۋېت ئەدەبىياتى ئىجادىي ئورلەپ، چوڭ-چوڭ ئەسەرلەر ۋۇجۇتقا كېلىشكە باشلىدى. ئەدەبىياتىمىزنىڭ بۇ خىل دەرىجىگە يېتىشىگە كورنەكلىك يازغۇچى ج. بوساقوۋنىڭ ھەسسىسى زور بولدى.

جامالدىن بوساقوۋ 1918- ژىلى ياركەنت (ھازىرقى پانفىلوۋ) شەھىرىدە تۇغۇلدى. ئۇنىڭ ئاتىسى ئۇيغۇر خەلقىگە كەڭ تونۇلغان، يەتتىسۇدا سوۋېت ھاكىمىيىتىنى مۇستەھكەملەشتە كوپ خىزمەت كورسەتكەن قارى بوساقوۋتۇر.

1936- ژىلى ياركەنتتە پېداگوگىكىلىق بىلىم يۇرتىنى تامام لاپ، ج. بوساقوۋ مەكتەپ دىرېكتورى، رايونلۇق مائارىپ بولۇمىنىڭ باشلىغى قاتارلىق جاۋاپكەرلىك خىزمەتلەرنى ئاتقۇرىدۇ. 1950- ژىللارنىڭ بېشىدا مەتبۇئات ساھاسىغا يوتكىلىپ، ئالمۇتىدىكى «جازۇۋشى» نەشرىياتىدىكى ئۇيغۇر رېداكسىيەسىنى ئوتتۇز ژىلغا يېقىن باشقۇرۇپ كەلمەكتە. ئۇ، مەزكۇر نەشرىياتتىن ئۇيغۇر تىلىدا بەدىي كىتاپلارنى نەشر قىلىشقا بېۋاستە رەھبەرلىك قىلدى.

مەلۇمكى، نەسرىي ژانر چىدام- سۇبات بىلەن ئىزدىنىش، ئەمگەك قىلىشنى، بەدىي دىتنى، ئىستىداتنى تەلەپ قىلسا كېرەك. ئەينە شۇ خۇسۇسىيەتلەر تەبىتىدە مۇجەسسەملەشكەن ج. بوساقوۋ ئاددىي شەكىل: ئوچېرك، ھېكايىلەردىن چوڭ ئەسەرلەرگىچە تەدرىجى ئوستى ۋە بۇ ساھادا ئوز قابىلىيىتىنى كورستەلىدى.

ج. بوساقوۋنىڭ «سەھەر سەلكىنى»، «خەلق ھاپىزى»، «يالقۇن» ناملىق پوۋېست، ھېكايىلىرىدا، «قايىنام» دىلوگىيەسى، «مۇئەللىملەر» رومانلىرىدا، بىز سوۋېت ئۇيغۇرلىرىنىڭ ئىختىسادىي- مەنىۋىي ھاياتىدىكى يۈكسىلىشىنى، ئۇلارنىڭ مۇجەزخۇلۇقلىرىدا شەكىللەنگەن ئوزگىرىشلەرنى، سوۋېت ئادەملىرىنىڭ ئۇلۇق ۋەتەن ئۇرۇشىدىكى قەھرىمانلىقلىرىنى، شۇنداقلا تىڭ يەرلەرنى ئوزلەشتۈرۈشتە ياشلارنىڭ جەسۇرانە ئىشلىرىنى يارقىن قىياپىي- ئوبرازلار ئارقىلىق كورەلەيمىز.

ژىغىندا كورنەكلىك يازغۇچىمىز جامالدىن بوساقوۋ ھاياجان تەۋرىنىش ئىلكىدە سوزگە چىقىپ، ئوز نامىغا ئېيتىلغان سەممىي ئالقىش، تەبرىكلەرگە زور مىننەتدارلىق بىلدۈردى ۋە ئوزىگە نىسبەتەن بولغان شۇ قاتارلىق ھورمەت- ئېھتىرامنىڭ جانىجان سوۋېت ھوكۇمىتىگە مەنسۇپ ئېكەنلىگىنى ئىزھار قىلدى.

م. زۇلپىقاروۋ.

تەھرىر ھەيئىتى

تەھرىراتنىڭ ئادرېسى: 480091، ئالمۇتا شەھرى، فۇرمانوۋ كوچىسى، 88. تېلېفونلار: 85-43-62، 82-60-62. گېزىت-ژۇرنال نەشرىياتىدا نەشر قىلىندى. ئىندېكس 72877